

SYDLÄNKEN

**SYDLÄNKEN
ÖPPET SAMRÅDSMÖTE I JÖNKÖPING,
18 oktober 2006, kl 18.00 - ca 21.10**

Plats: Jönköping, Science Park

Närvarande

Svenska Kraftnät

Thomas Benselfelt
Peter Svantesson
Linda Sabel

SWECO

Karin Alenius
Magnus Kullberg

Allmänheten

59 st.

Detta är Svenska Kraftnäts minnesanteckningar från det öppna samrådsmötet i Jönköping 2006-10-18, vilket innebär att det inte har skett någon justering av innehållet från närvarande deltagare.

1 Presentation av Sydlänken-projektet

- 1.1 Power-point presentation version ”Master Lokala möten v5 2006-10-16” visades under kvällens möte. Frågor m m från allmänheten och Svenska Kraftnäts svar redovisas under separat rubrik ”Frågor och svar”.
- 1.2 Linda hälsade allmänheten välkommen till kvällens möte och visade mötesagendan (ppt-bilder 1–2).

- Svenska Kraftnäts uppdrag och bakgrunden till Sydlänken
- Från stråk till sträckning
- Presentation av förstudien
- Kaffe och diskussion
- Vad händer nu? Tidplan m m

Linda informerade inledningsvis om var annonser har publicerats i dagspress.

Svenska Kraftnät frågade under kvällen hur många som är här på samrådsmötet från de närbelägna kommunerna. Frågan besvarades med hjälp av handuppräckning.

Jönköping kommun	=	31 st
Habo kommun	=	9 st
Vaggeryd kommun	=	4 st
Nässjö kommun	=	3 st
Alvesta kommun	=	1 st
Sävsjö kommun	=	1 st

- 1.3 Thomas (ppt-bilder 3-10). Svenska Kraftnäts uppdrag och bakgrunden till Sydlänken.
- 1.4 Linda (ppt-bilder 11-13). Från stråk till sträckning.
- 1.5 Karin (ppt-bilder 14-36). Presentation av förstudien. Detaljkarta över området kring Jönköping visades (ppt-bild 26, ej bilderna 23-25 och 27-35).
- 1.6 Kaffe och diskussion. Under pausen visade Karin också detaljkartor över stråken för de i publiken som ville.
- 1.7 Karin (ppt-bilder 32-39). Fortsatt presentation av förstudien.
- 1.8 Peter/Linda (ppt-bilder 40-52). Vad händer nu? Tidplan m m.

2 FRÅGOR OCH SVAR

Under denna rubrik redovisas de frågor och synpunkter som allmänheten framförde, tillsammans med Svenska Kraftnäts svar och förklaringar.

- 2.1 Finns det mer detaljerade kartskisser?
SVAR: Ja, mer detaljerade kartor (135 st) med bättre upplösning är på väg att publiceras på bemsidan. Skala 1:50 000.
- 2.2 Efter det att samråden har avslutats görs teknikvalet (markkabel/luftledning) under nästa del av processen. Om det då blir luftledningsalternativet, innebär detta att det enbart kommer att skrivas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för detta och då inte för markkabelalternativet?
SVAR: Ja. Korrekt uppfattat.
- 2.3 Är förstudien avgränsad; att man ska använda senaste teknik? Kan verka enkelt att bygga genom obanad mark.
SVAR: Luftledning/markkabel alternativet är båda utredda förutsättningslöst. Ur ett geografiskt/miljö perspektiv. Förstudien beaktar inte tekniska förutsättningar vid stråkvälen. De tekniska förutsättningarna utreds parallellt med förstudien.
- 2.4 Det finns mycket pågående näringsverksamhet. Skogsbruk, jordbruk, turism och vattenverksamhet m m. Verksamheterna verkar vara lågt viktade vid stråkvälen?
SVAR: Jämförelserna är gjorda och uppgifterna om viktning finns med i förstudien.
- 2.5 I Europa är alltid ”full hänsyn” tagen till näringsverksamheter. Varför är det inte så i Sverige?
SVAR: SVK följer gällande lagstiftning i Sverige. Förstudien tar hänsyn till pågående markanvändning, men närmare studier kommer att ske under nästa samrådsfas då val av teknik och stråk har gjorts.
- 2.6 Finns det något i studierna som tar hänsyn till magnetfälten?
SVAR: Det finns redovisat under rubriken ”Bebyggelse”.
- 2.7 Det är svårt att bilda sig en uppfattning om alternativet med så dåligt kartmaterial i ett samrådsskede.
SVAR: Förstudien är ett tidigt skede i processen och detaljerade kartor är på gång (jfr svar 2.1).
- 2.8 Betänksamhet. Beslut om teknikval tas efter förstudien utan att man fått lämna synpunkter baserade på bättre information än denna förstudie?
SVAR: Bedömningar redovisas i förstudien. Alla förslag och synpunkter tas gärna emot nu. Svenska Kraftnät (SVK) vill ha så mycket förslag/synpunkter som möjligt.

- 2.9 Bra rubriksättning i förstudien. Jag vill att man lyfter fram magnetfälten som en huvudrubrik/egen punkt. De utgör en stor del av påverkan i hela den här satsningen och måste framhävas tydligare. Ska inte gömmas under rubriken "Bebyggelse".
SVAR: I förstudien beskrivs mer om magnetfälten under rubriken "Hälsa och säkerhet". Det är i samband med stråkeledningarna som magnetfälten kommer in under rubriken "Bebyggelse". SVK har tagit fram en egen magnetfältspolicy, se separat broschyr.
- 2.10 Synpunkt att ppt-bild nr 21 inte visar Jönköping.
SVAR: Bilden illustrerar ett tillvägagångssätt och utgör bara exempel för att förklara metodiken.
- 2.11 Synpunkt efter ppt-bild nr 22 att beskrivningen är för översiktlig och svepande.
SVAR: Vi kommer in på detaljerna senare under presentationen. Översikten presenteras med tanke på att alla kanske inte har läst förstudien före mötet.
- 2.12 Varför tar man inte ställning till tekniken först innan man presenterar alternativen till stråk?
SVAR: Markkabeltekniken finns inte idag utan är under utveckling. Man vill därför ha med stråkeförslag som är baserade på existerande teknik.
- 2.13 Utreder man teknikalternativen parallellt med förstudien?
SVAR: Ja. Underlaget till SVK:s styrelse utgörs både av rapporter för teknikvalet och stråkevalet. Styrelsen behöver även synpunkter kring opinionen.
- 2.14 Varför ingår inte Vättern, med sjökabelförläggning som alternativ? Kostnaderna finns ju inte med som aspekt i förstudien och därför borde alternativet kunna finnas med.
SVAR: Kabelförläggingsfartyg behövs, de är stora och kan inte komma in i Vättern, vilket gör alternativet svårhanterbart. Det krävs grövre kabel än vad man har använt sig av tidigare inom Sverige. Vättern är även ett Natura 2000-område, skjutövningsområde och dessutom en vattentäkt.
- 2.15 Hur pass detaljstuderande är stråken på bredden? 1000 m korridor? Vi är oroliga för en luftledning.
SVAR: Stråken är inte detaljstuderade inom "bredden". Dock är stråken lagda så brett som varje område medger. Avsmalningar har gjorts där man tvingas till detta för att undvika ett hinder.
- 2.16 Om ett stråkval är gjort. Hur stor är flexibiliteten inom stråket?
SVAR: Flexibiliteten finns kvar vid senare skede inom ramen för detaljplanefasen. Om missbedömningar har gjorts inom stråken kan dessa justeras i nästa samrådsfas.

- 2.17 (Södra Skogsägarna Vätterbygden) Det är bristfälligt att inte ha bättre kartmaterial nu. Man kan inte bedöma exakt var man befinner sig när man studerar stråken. Jag tycker absolut att man har fått för kort tid på sig att yttra sig till den 4 januari 2007! Jag vill ha ett bättre underlag för att kunna skriva ett yttrande! Kartunderlaget är dåligt! Jag representerar många medlemmar.
- 2.18 Hur påverkas bygglov under den närmaste tiden? Placeras en ”död hand” över området?
SVAR: Nej. Bygglövsbehandlingen påverkas inte av de stråk som redovisas som förslag i förstudien.
- 2.19 Varför utnyttjar man inte till 100% befintliga ledningssträckningar för att lägga en ny markkabel?
SVAR: Det är enklare och mer ekonomiskt att följa befintliga vägar. Även anläggningsmässigt är det besvärligt att gå genom befintlig terräng och skog.
- 2.20 Produktionsbortfallet för skogen är ca 20 MSEK/år inom ett förädlingsområde på ca 1500 ha skog. Hur många procent av stråken går genom orörd skogsmark?
SVAR: Det beror på vilket stråkalternativ man avser. Det framgår av förstudien hur stor del av stråken som utgörs av orörd skogsmark. Stråk 1A=19%, 1B=43%, 1C=68%. Stråk 2A=77%, 2B=88%. Stråk 3=5%. Stråk 4A=9%, 4B=2%.
- 2.21 Kan de två teknikerna (markkabel/luftledning) kombineras?
SVAR: Nej.
- 2.22 Stråk 4B följer i huvudsak vägar. Är detta Vägverkets mark?
SVAR: Ja, inom vägområdet.
- 2.23 Vad är vägområdet?
SVAR: Gränsen går i bakslänten på andra sidan diket, utanför väggroppen.
- 2.24 Spontan fråga. Är det någon som vill ha en luftledning?
Ingen räckte upp handen eller sade Ja.
- 2.25 När kan det bli fråga om markinlösen? Vem sätter priset? Exempel, stråk 1A passerar nära min fastighet genom en mindre by, vilket är olämpligt. Ska man då lösa in hela byn?
SVAR: Detta sker ganska mycket längre fram i tiden. Personlig kontakt tas senare. När man beslutar om en sträckning kommer alla berörda markägare att letas fram och kontaktas.

- 2.26 Har ni någon nöjdhetsgaranti, nöjdhetsintyg?
SVAR: Formellt sätt inte. Tillfälliga intrång och bestående intrång regleras ekonomiskt. Jämförbart med Vägverkets hantering.
- 2.27 (Ställd under pausen) Följer man bara ”stora” vägar eller kan man även tänka sig att gå fram utmed mindre skogsvägar?
SVAR: Mindre vägar är tänkbara, kanske skogsvägar under en kortare sträcka om det bedöms som lämpligt.
- 2.28 Hur kan påverkan bli mindre vid en parallellförläggning av luftledning? Landskapsbilden får ju ett ännu större hål.
SVAR: Den generella bedömningen är att där det redan finns en kraftledning påverkas landskapsbilden mindre än om orörd mark berörs. Vi har gjort olika lokala bedömningar utmed stråken.
- 2.29 Vad är en kompaktstolpe?
SVAR: En viss typ av stolpe som kan tillgripas vid trånga passager.
- 2.30 Har man möjlighet att påverka valet av stolpe?
SVAR: Frågan kommer att kunna diskuteras senare.
- 2.31 (Synpunkt) Ekonomin skulle inte ha betydelse i förstudien, då borde enbart kompaktstolpar vara ett alternativ.
- 2.32 (Södra Skogsägarna Vätterbygden) Kravet på att hålla nere trädhöjden borde beräkningsmässigt ge en passage på 64 m bredd? Man löser bara in en gata på 44 m. I broschyren anges uppgiften med 10 m sidoområden, hemsidan säger också 10 m. Detta påverkar skogsproduktionen på ett område med 64 m bredd. Dvs. max tillåten trädhöjd påverkar produktionen.
SVAR: Den skogsgata som löses in genom en engångsersättning är 44 meter bred. Utanför detta område ersätts s.k. farliga träd från fall till fall. Vid fällning av kantträd ersätts trädet inklusive ersättning för förtida avverkning.
- 2.33 Eftersom skogsägarna bara har kostnader upp till det att träden når 10 m höjd borde ett bredare område lösas in?
SVAR: Ange i ert yttrande att ni vill att ett bredare område ska lösas in som en synpunkt. Skriv motivering.
- 2.34 Borde man inte dra korridorerna genom Svea Skogs mark? Denna borde vara lättare att lösa in i ett senare skede. Detta påverkar inte de mindre markägarna lika mycket.
SVAR: Bra synpunkt.

- 2.35 Borde inte påverkan på våtmarker vara försumbar när så stora sträckor följer vägar?
SVAR: Kabelstråken följer i huvudsak vägar. Påverkan på våtmarker måste ändå beaktas för alla stråkalternativen.
- 2.36 Schaktning av markkabel. Gör man inte schaktning av en jordlina under och längs med en luftledning?
SVAR: Man gräver ner en kopparlina (1 cm diameter). Denna plöjs eller schaktas ner. Ett nytt alternativ är att använda spett eller lokal jordning runt stolparna.
- 2.37 Vilka möjligheter finns det att flytta en ledning i sidled vid en vald sträckning?
SVAR: Det finns en viss justeringsmån i ett senare skede. Ca +/- 50 m. Många konfliktpunkter kommer att kunna lösas i nästa samrådsprocess.
- 2.38 Jag har varit runt på ca 30 möten med E.On. Två frågor har dykt upp på samtliga möten kring dragningen av E.On:s nya ledningar. 1) Går det inte att gräva ner den regionala ledningen? 2) Oron för strålningsrisken och magnetfälten?
SVAR: 1) Regionala ledningar går teoretiskt att gräva ner, men det är en fråga för respektive ledningsägare. 2) En likströmskabel har ett statiskt fält. De elektriska och magnetiska fälten påverkar olika. SVK har tagit fram en magnetfältspolicy. Se broschyr.
- 2.39 Angående det elektriska fältet. På en fastighet, 40 m från närmaste fasledning mättes det upp 400 V i ett elstängsel. Vad gäller då?
SVAR: Om ett elstängsel löper parallellt med en luftledning kan fenomenet uppstå. Experter arbetar med att lösa problemet.
- 2.40 Hur länge har SVK:s magnetfältspolicy gällt? Den fanns inte förra gången en ledning drogs fram.
SVAR: I mindre än ett år.
- 2.41 Kommer den nya policyn att gälla för äldre ledningar?
SVAR: Policyn berör både gamla och nya ledningar, men är formulerad något olika för alternativen.
- 2.42 Vilket värde (för magnetfälten) gäller för gamla ledningar?
SVAR: Det avgörs från fall till fall.
- 2.43 Är policyn rådgivande eller bindande?
SVAR: SVK har frivilligt åtagit sig policyn och står för den.

- 2.44 Faslinor kan användas för att begränsa magnetfält. Kommer ny teknik att användas om det blir en ny luftledning?
SVAR: Det kan användas vid trånga/komplicerade passager. Det kommer ej att användas generellt.
- 2.45 (Södra Skogsägarna Vätterbygden) Vi har ett krav! Om det byggs luftledning; ny luftledning parallellt med en äldre luftledning. Då ska SVK se över hela situationen och använda den nya policyn för både den nya och gamla ledningen. Ta ett totalt grepp!
- 2.46 Är inte policyn föråldrad? Landstingen använder värdet 0,2 μ T.
SVAR: Olika forskningsstudier talar om olika värden. SVK har gjort sitt val.
- 2.47 Vem är ledande inom forskningen kring elektromagnetiska fält?
SVAR: SVK bedriver ingen egen forskning utan tittar på andra studier. Flertalet är från 90-talet. Det mesta sammanfattas i Försiktighetsprincipen som formulerades gemensamt av Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Statens strålskyddsinstitut 1996.
- 2.48 (Södra Skogsägarna Vätterbygden) Vid bedömning av den samlade påverkan kan man konstatera att markkabel ur alla aspekter är det mest fördelaktiga alternativet, hänsyn taget till jordbruk, skogsbruk, kultur, friluftsliv och elektromagnetiska fält. Det borde vara möjligt att lägga tidsplanen efter när markkabelalternativet har utretts så långt att det bedöms som praktiskt fullt genomförbart.
- 2.49 Idag förekommer spill/förluster i elnätet. En flaskhals byggs bort här med något av dessa alternativ. Det finns 7 flaskhalsar totalt. Är detta den som är mest nödvändig att bygga bort? Är detta viktigast?
SVAR: För stamnätet är detta viktigast och det prioriteras idag. Man prioriterar också ombyggnader av ställverk.
- 2.50 Finns det andra planer än alternativen luftledning/markkabel för att få ett effektivare nät?
SVAR: Inte idag. Ombyggnader av ställverk behövs.
- 2.51 Hur mycket dyrare är en kompaktstolpe?
SVAR: Ungefär dubbla kostnaden mot en vanlig stolpe plus att den behöver en speciell grundläggning.
- 2.52 Hur många meters bredd behöver en kompaktstolpe? (44 m ledningsgata normalt)
SVAR: En uppskattning är ca 60% ledningsgatan.
- 2.53 Från vilket år kommer ellagen?
SVAR: 1997.

- 2.54 Markkupplåtelse. Sker det med tvång eller med frivilliga avtal?
SVAR: Givetvis strävar SVK efter att i första hand skriva frivilliga avtal.
- 2.55 Optofiberkabel kan byggas i befintliga sträckningar. Kan man även i framtiden lägga andra kablar/nya ledningar i befintliga stråk utan att markägaren får ny ersättning?
SVAR: Ja. Det räknas inte som ett nytt intrång.
- 2.56 Behöver man inte ha med i koncessionen att kunna förlägga nya kablar/ledningar inom stråket?
SVAR: Nej. Det berör inte "el". En ledning för styr/övervakning finns ofta med. Den kan användas för andra ändamål. Markägaren har då inte rätt till mer ersättning, det är inget nytt intrång.
- 2.57 När får man tillgång till protokollet?
SVAR: Det förs minnesanteckningar vid samrådet. Dessa kommer att publiceras på SVK:s hemsida så snart de har granskats. Vill man ha dem hemskickade kan man anmäla detta.
- 2.58 Alternativet stråk 1A. Dras detta öster eller väster om befintligt regionnät? Är det en möjlighet att ha en korsning, att gå öster om en ledning och mitt i växla över till att gå väster om befintlig ledning?
SVAR: Man försöker så långt möjligt att undvika korsningar med befintlig ledning.
- 2.59 Jag har två ledningar på min mark redan. Kan man då inte bygga ihop med dem?
SVAR: Det är en ägarfråga.
- 2.60 När sker en eventuell inlösen av en fastighet?
SVAR: Det är sista utvägen. Man försöker så långt möjligt att undvika en sådan sträckning. Man ersätter marknadsvärdet på fastigheten.
- 2.61 Stråken. Är det gjort någon beräkning av omfattningen av inlösen i förstudien?
SVAR: Det redovisas en väldigt översiktlig bedömning av eventuellt inlösenbehov under respektive stråkaussnitt i förstudien, under rubriken "Bebyggelse", beskrivet för varje län.
- 2.62 Rivs ett hus, eller kan man få hjälp med att flytta det?
SVAR: Det löses från fall till fall. Flytt av hus är möjligt.
- 2.63 Är teknikvalet gjort vid tidpunkten för begäran om förundersökningstillstånd?
SVAR: Ja.

- 2.64 Om man beviljar förundersökningstillstånd, är man då bunden hela vägen ut till koncessionen?
SVAR: Nej. Tillståndet innebär inte detta automatiskt. Det är dock troligt att sträckningen kommer i närheten, men att den kan komma att justeras något i sidled.
- 2.65 När styrelsen fattar beslutet om teknikval, hur stor vikt lägger man vid förstudien?
SVAR: Samrådsredogörelsen utgör en del av underlaget till styrelsen. Redogörelsen kommer att ta upp och redovisa tungt vägande argument för och emot de olika teknikerna som har kommit fram under samråden.
- 2.66 80 m från en kraftledning mäter man ca 0,4 µT (elektromagnetiskt fält). Är detta grund för inlösen av ett hus?
SVAR: Det görs skillnad i bedömningen om det är ett bostadshus eller en ekonomibyggnad. Man utreder olika alternativ och frågan kan inte besvaras definitivt med ja eller nej utan det görs en bedömning i varje enskilt fall.
- 2.67 Följer alternativet med markkabel samma process, lagstiftningsmässigt?
SVAR: Ja.
- 2.68 Förstudien är utskickad till berörda remissinstanser, vilka är dessa? Är LRF med?
SVAR: Den har skickats till länsförbunden samt till LRF centralt. Övriga remissinstanser framgår av bilaga 3 i förstudien.
- 2.69 När ska hela projektet vara färdigt?
SVAR: Det vet man inte exakt utan det beror på hur mycket resurser man sätter in.
- 2.70 Råder det idag effektbrist eller energibrist?
SVAR: Vid ett produktionsbortfall i södra Sverige eller vid bortfall av en annan ledning är systemet sårbart idag och det kan då uppstå både och.
- 2.71 Kommer ledningen/kabeln att användas för import/export av el?
SVAR: Den kommer att underlätta för bådadera.
- 2.72 (Södra Skogsägarna Vätterbygden) Södra upprepade att SVK borde anpassa tidsplanen så att man väntar till dess att markkabelalternativet är genomförbart. Detta är så pass mycket bättre och påverkan på naturen m m blir i motsvarande grad så mycket mindre.
- 2.73 När finns styrelsens beslutsunderlag tillgängligt?
SVAR: Beslutsunderlagen är ingen offentlig handling i sin helhet.

- 2.74 Är luftledning och markkabel två jämförbara alternativ?
SVAR: Man studerar systemens olika brister. Likström kontra växelström har olika funktion totalt sett.
- 2.75 Det finns ett motstånd mot luftledning. Kommer man att titta på kostnaden med betraktelse av att luftledningsalternativet förmodligen tar mycket längre tid att genomföra? Man kommer att möta mer motstånd.
SVAR: Ja.
- 2.76 Förbindelsen ökar makten hos energileverantörerna. Beaktas detta?
SVAR: SVK är ingen aktör på elmarknaden.
- 2.77 (Synpunkt) SVK bidrar till att öka makten hos andra aktörer.

Svenska Kraftnät tackade och mötet avslutades med en kort applåd.

Vid minnesanteckningarna

Magnus Kullberg